

El dia d'avui del fons musical de l'Arxiu de la Catedral de Lleida

Ester G. Llop

Resumen. *El fondo musical del Archivo de la Catedral de Lleida*

Después de una breve introducción histórica, Ester G. Llop, también del equipo de los profesores Gregori y Rifé, nos ofrece los nuevos planteamientos para la descripción y catalogación del fondo musical de la catedral de Lleida. Divide este fondo en tres grupos: pergaminos, impresos y manuscritos. Subraya que gran parte del fondo de manuscritos es obra de Magí Pontí i Ferrer, nacido en Manresa en 1815 y formado en el monasterio de Montserrat; ejerció como primer organista y maestro de capilla durante 48 años en la catedral de Lleida.

Résumé. *Le fonds musical des Archives de la cathédrale de Lérida*

Ester Garcia Llop, également membre de l'équipe des professeurs Gregori et Rifé, nous offre une brève introduction historique, suivie des nouvelles méthodes d'approche appliquées à la description et au catalogage du fonds musical de la cathédrale de Lérida. Elle divise ce fonds en trois groupes : parchemins, imprimés et manuscrits. Ester Garcia Llop indique également que l'on doit la plupart du fonds de manuscrits à Magí Pontí i Ferrer. Ce dernier naquit à Manresa en 1815 et fut formé dans le monastère de Montserrat, puis remplit les fonctions de premier organiste et de maître de chapelle durant 48 ans dans la cathédrale de Lérida.

Abstract. *The musical fund of the Archive of the Cathedral of Lleida*

After a brief historical introduction, Ester Garcia Llop, also a member of the team under Professors Gregori and Rifé, offers new thoughts on the description and compilation of the musical fund of the Cathedral of Lleida. This fund is divided into three groups: parchment, printed and manuscripts. It emphasizes that a large part of the fund of manuscripts is the work of Magí Pontí i Ferrer, born in Manresa in 1815 and educated at the monastery of Montserrat. He was the first organist and the chapel master for 48 years at the Cathedral of Lleida.

Zusammenfassung. *Die Musikalische Grundlage des Archivs der Kathedrale von Lleida*

Nach einer kurzen geschichtlichen Einführung beschreibt Ester Garcia Llop, ebenfalls Mitglied des Teams der Professoren Gregori und Rifé die neuen Gedanken zur Beschreibung und Katalogisierung der Musikalischen Grundlagen der Kathedrale von Lleida. Sie teilt diese Grundlagen in drei Gruppen ein: Pergamente, Drucke und Manuskripte. Sie weist vor allem auf die Tatsache hin, dass ein Grossteil Werke von Magí Pontí i Ferrer, geboren in Manresa im Jahr 1815, ausgebildet im Kloster von Montserrat, sind; er war 48 Jahre lang erster Organist und Kapellmeister der Kathedrale von Lleida.

Als meus professors d'Història i Ciència de la Música de la UAB, de qui he après l'estima pels fenòmens musicals.

Introducció històrica

L'Arxiu de la Catedral de Lleida (ACL), com tants d'altres, s'ha hagut de sotmetre sense remei als avatars de la història, que han deixat un rastre important en el seu fons de música. La Catedral de Santa Maria es va començar a construir fa més de 800 anys. El 1707 fou clausurada per Felip V¹; l'arxiu fou traslladat a l'església de Sant Llorenç fins que, el 1781, es consagrà la Catedral Nova i s'ubicà en aquest nou edifici. Durant la Guerra Civil, fou cremada; l'arxiu es desmembrà i va ser traslladat a tres indrets diferents. Posteriorment passà a l'ermita de Butsènit i d'allà, a Saragossa. Acabada la Guerra Civil del 1936-1939, el que quedava de l'arxiu tornà a Lleida. Actualment l'ACL ocupa unes dependències situades al mateix edifici de la Catedral Nova, l'entrada de les quals es troba a la plaça de l'Almodí Vell.

Alguns esdeveniments, però, han contribuït al creixement del fons de música: l'any 1982, els descendents d'Ignasi Simon i Pontí, que va ser nebot i biògraf de Magí Pontí i Ferrer i reconegut advocat i músic a la ciutat de Lleida, aporten el seu llegat a l'arxiu de la catedral². Aquesta part del fons significa una informació remarcable sobre la recepció de l'òpera a Lleida, ja que inclou nombroses reduccions per a piano de fragments operístics³.

1. MUJAL ELIAS, Juan. *Lérida. Historia de la música*. Lleida: Dilagro, 1975. (Col. Cultura Ilerdense).
2. Actes Capitulars de la Catedral de Lleida, 17-XII-1982: «Ha habido dos donaciones importantes de particulares: [...] y seis cajas de obras musicales de D. Magin Puntí, que fué Maestro de Capilla de esta S. I. Catedral».
3. Aquest fons no s'ha pogut conservar com un fons a part, ja que va ser ordenat amb la resta de partitures del mateix fons catedralici. No obstant això, gairebé la meitat dels documents duen el segell personal d'Ignasi Simon i Pontí i pensem que aquests podrien ser els documents del seu fons.

Els precedents en l'ordenació del fons musical de l'ACL

Queden lluny els dies en què Maria Ester-Sala i Josep Maria Vilar van visitar el nostre fons⁴. En aquell temps, la situació del fons feia pensar que es trobava en el costat dels afortunats: el 1984, Benjamín Calle en publicava el catàleg.

Els criteris de catalogació que s'utilitzaren fa més de vint anys no resulten tan útils des del punt de vista musicològic com pel que fa a la pràctica litúrgica. L'edició del catàleg presentava les obres classificades per gèneres i composicions; un altre apartat presentava un llistat d'obres classificades per autors destacats. Malgrat tot aquest treball, trobar una partitura concreta en el fons no era del tot fàcil. Separats els pergamins, els impresos i els manuscrits conviuen, alliberats de tot intent de numeració, a l'interior de vint capses d'arxiu, cadascuna emparada per un títol que feia referència a categories diverses en cada cas; per exemple:

- «Música para piano»
- «Donador: Patricio Sala Echeverría»
- «Música profana variada»
- «Cantos a María»
- «Papeles de difícil catalogación»

Un nou plantejament. Descripció actual del fons musical

Fa tres anys, a través de l'assignatura de Patrimoni Musical de la Titulació d'Història i Ciència de la Música, vam visitar el fons i evidenciem la dificultat per consultar les obres, que provenia de la seva pròpia ordenació. Ens vam proposar aleshores de reorganitzar el fons i inventariar-lo de bell nou amb la finalitat d'afavorir la permeabilitat entre les obres i els professionals i estudiosos de la música, per establir una ordenació més accessible.

Actualment, el fons de música de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Lleida és format per tres blocs:

- **Pergamins:** constituït per 42 cantorals⁵ de gran format elaborats entre els segles XV i XVIII i 35 fragments solts provinents d'enquadernacions, tots ells pendents d'estudi.
- **Impresos:** es tracta de 8 capses d'arxiu que contenen impresos dels segles XIX i XX, pendents encara d'inventari.
- **Manuscrits en suport paper:** són 16 capses amb un total de 609 documents escrits entre els darrers anys del segle XVIII i mitjans del segle XX. Aquesta part del fons, en què estic treballant des de fa gairebé tres anys, l'he inventariada d'acord amb els criteris d'inventari de documents musicals

4. ESTER-SALA, Maria; VILAR, Josep M. «Els fons musicals a Catalunya: un patrimoni a revalorar», a *Lligall*, 5 (1992), 123-145.

5. CALLE GONZÁLEZ, Benjamín. *Catálogo de música y documentos musicales del Archivo de la Catedral de Lérida*. Lleida: Dilagro, 1984.

proposats des de la UAB. Properament procediré a ordenar-la segons un criteri d'accés senzill d'autor i obra. A continuació exposo les dades numèriques més rellevants d'aquesta part del fons. En aquests moments, la unitat de mesura és el *document*; el nombre real d'obres és significativament superior.

— Documents anònims:	249
— Documents que inclouen anònims i obres d'autor:	9
— Documents d'autor ⁶ :	351
— Giuseppe Verdi	8
— Saverio Mercadante	8
— Joan Sariols	8
— Vincenzo Bellini	10
— Gaetano Donizetti	13
— Giovanni Pacini	13
— Sebastià Boixet	14
— Gioachino Rossini	27
— Magí Pontí	137

Una quarta part del fons de manuscrits són obres de Magí Pontí i Ferrer, nascut a Manresa el 1815, format a l'abadia de Montserrat i músic a la Catedral de Lleida durant 48 anys, primer com a organista i després com a mestre de capella. De la seva mà conservem un gran nombre d'obres litúrgiques (misses, responsoris, motets, rosaris, trisagis), peces per a orgue (passos, adagios, simfonies) i obres pedagògiques.

Exceptuant la part de pergamins, podem afirmar que el fons de música que es conserva no és anterior a la consagració de la Catedral Nova de Lleida (1781). Sense tenir en compte ni les obres de gran format (els 42 cantorals) ni els pergamins, que fins fa pocs anys encara romanien ocults en les enquadernacions d'altres volums de l'arxiu, tot el material produït amb anterioritat a aquesta data malauradament ha desaparegut.

Amb tot, la funció dels arxius va més enllà de l'ordenació de documents i la provisió d'espai. Voldria manifestar la meua preocupació per la conservació del fons musical: les capses i les camises emprades són molt poc resistents i contenen productes químics que poden reaccionar en contacte amb els manuscrits, els grans cantorals pateixen fongs i infeccions i l'arxiu no té prou diners per fer front a les despeses que caldrien.

Ens plauria que aquestes dades aboquessin una mica de llum sobre l'arxiu catedralí de Lleida, en el fons musical del qual romanen en el silenci de l'oblit les grans obres que va escoltar el segle XIX a Catalunya.

6. A l'annex d'aquest escrit trobareu un llistat alfabètic d'autors i/o arranjadors que apareixen en els manuscrits.

ANNEX:

Autors del fons de manuscrits musicals en suport paper de l'ACL⁷

ADAM, A.	FERRÉ, Juan	PEREZ, Pascual
ALDEGA, Giovanni	FERRERAS, P.	PLA, N.
AMETLLER, Maur	FRAILE, Nicomedes	PLASENCIA, Juan
ARANGUREN, José	GALCERAN, Luis	Bautista
ARIET I CAMPS, Joan	GELINECH	PLEYEL
AUBER	GNECCO	PONTÍ, Magí
BACH	GOMIS	PRECIADO, J.
BARBA, Anselm	GOUNOD, Ch.	PRIETO, J.
BARBERO, Pablo	GRISAR, Albert	PRIUS, A.
BARBIERI	GUILMANT, Alex	PUIG, Nadal
BATTAGLIA	GYROWETZ	REÑÉ, Enric
BELLINI, Vincenzo	HAYDN, Joseph	RIBERA, E.
BERTINI	HERNANDEZ, Pablo	RIBERA, J.
BLANCH, Bartomeu	HÉROLD, J.	RICCI, F
BOIXET, Sebastià	HERZ, Henri	RICCI, Luis
BRELL, Benet	JANUOI	RODRIGUEZ, B.
BROGIALDI, Dionisio	J. N. K.	Benito
BRUNÍ, B.	JUNCA	RODRIGUEZ, Mariano
BUSCA, Ignacio	L. D.	ROSSINI, Gioachino
CAMPABADAL, Josep	LAHÓZ, Florencio	SABATÉS, Josep
CANDI, Càndid	LA ROSIER	SALDONI, Baltasar
CAPOCCI, Gaetano	LEDESMA, Nicolás	SANZ, D.
CAPOCCI, Salvatore	LLONELL, Pedro Joan	SARIOLS, Joan
CARNICER	MANNA	SCHULHOFF, J.
CARRERAS, Joan	MARIN, Higinio	SIMON I PONTÍ,
CASANOVES, Narcís	MARRACO, J. Sancho	Ignasi
CHARLEY, Kurt	MARSAL, Pau	SOLÉ, Ernest
COMAS, Joan	MARTÍ, Esteban	SOLER, P.
CORBI, Pietro	MASINI	SORRIBES, José
CRESCENTINI,	MAYINÓ, Ignasi	S. T. J.
Girolamo	MERCADANTE, S.	STRAUSS, Johann
DABERLOT, G.	MERCÈ, Aleix	TORRES
DAYDÍ, Domingo	METON, V.	TORRES, Tomas
DE ARAMBURU, Lluís	MEYERBEER	TRADUSSE, Lauzières
DE FERRER, Melchor	MONTERRAT, Josep	TUVELL, Fausto
DOCHADO, M.	MORÉ	VALLS, Josep
DONIZETTI, Gaetano	MOSCA, Giuseppe	VERDI, Giuseppe
ESCORSSELL, Francesc	OUDRID	VIDAL, Salvador
ESLAVA, H.	PACINI, Giovanni	VILASECA, Julián
FERRER, Mateo	PAËR, Fernando	WINTER, G.

7. Hem inclòs els noms dels autors tal com apareixen en els documents. Algunes inicials no ens ha estat possible identificar-les i les afegim sense modificar l'ordre de nom i cognom.